

Възрожденските идеи в духа на съвременното

„Зографът Захарий“ от М. Големинов — на фестивалния подгум

В рамките на Международния фестивал „Мартенски музикални дни“ Русенската народна опера по традиция ще се представи с премиерен спектакъл на българска опера. Сега това е „Зографът Захарий“ от Марин Големинов.

След танцовата драма „Нестинарка“ нашата опера отново се обръща към творчеството на изтъкнатия наш композитор. И в „Зографът Захарий“ Големинов остава верен на себе си: под чертан интерес към миналото ни — епохата на Възраждането; общочислен проблем — творец-общество; пестеливи, но ярко характеризиращи образите музикално-изразни средства. Композиторият изгражда богато нюансирана музикална повест, психологически съгласна и камерна в дефинициите си — изкажва създава музикална атмосфера, естествено допълваща поетичната „старинност“ на текста. Музикалният език на операта е лаконичен, пестелив, но с вътрешно напрежение и динамичен заряд.

Разговарях с постановъчната група: диригент — Георги Димитров, режисьор — Пламен Каргатов и художник — Иван Савов, по някои въпроси, отнасящи се до идейно-естетическата позиция в реализирането на творбата.

Георги Димитров:

— Това е сложна полифонична партитура с типичен камерно-инструментален Големинов стил. В операта няма разгърнати вокални линии, а по-скоро разкриване на концепцията на композитора, като се допълва драматургично ярката образност на операта. Двата основни носители на конфликтите, личния-нравствен-стичен и възвишено-поетичен между двамата братя зографи, и професионалният — на базата на техните творчески възгледи, чрез музиката на Големинов получават задълбочена психологическа изразност. Единствено развитите като образ претърпява Захарий, докато останалите персонажи „провокират“ към това, създават атмосферата, духа на действието. Осо-

бено характерна е лайдмотивната характеристика на образите, принципът на вариране, чрез което Големинов постига многопластовото натрупване на душевни състояния. Именито това композиторият реализира с един неголям, но многобагато осветен оркестър, чийто най-малки тънкости владее майсторски.

Пламен Каргатов:

От четирите музикално-сценични произведения на Марин Големинов „Зографът Захарий“ е третата опера, която поставям. Основното, което ме привлича към неговото творчество, са чувствителността и съвременният му усет към прозодията.

В Големиновата музика гърбът видимо изобразенето на майсторската му звуковисочина, която да изтъкне театралните качества на произведението и да претвори в пластични

идеи психологическата портретизация на героите. От много деликатните до крайно екзалтиращите състояния на музикалната изразност, поведението на героите се „изографисва“ ненаатрапчиво. С тънка чувствителност и експресивност, изразната сила на оркестрацията на М. Големинов разкрива смесича от чувства и настроения, развива и допълва вокално-сценичния образ, водещ елемент в партитурата, за нейното не само звуково, но и видимо претворяване на сцената.

Операта „Зографът Захарий“ поставя проблеми, асоцииращи с днешни проблеми на съвременния творец. Задачата ни е да доближим съвременика-зрител към проблемите на главния герой, носителя на идеите на Възраждането.

Иван Савов:

— Всъщност моят стремеж е не реставрация на Възрожденската епоха, а трансформиране на Големиновия музикален език в живописно-пластични образи. Естествено отправната точка беше творчеството на самия Захарий. Не съм имал никакви намерения за стилизация или символичност. Тъй като съм деликатна асоциативност от взаимовръзките на отделните компоненти, от вибрацията на светлината и цвета.

Необходимостта от кинематографично решение в спектакъла беше продиктувана от идеята за непрекъснатост на действието, за такава образна система, която да изяви по-дълбоки пластове в музикалната фактура, както и някои странични линии и психологични проблеми, заложени още в литературния първообраз.